

10.12.2002

727/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

LIITEASIAKIRJOJEN KATOAMINEN TULLIPIIRISSÄ

1

KANTELU

A arvostelee eduskunnan oikeusasiamiehelle 2.3.2001 osoittamassaan kantelukirjoituksessa Eteläisen tullipiirin menettelyä ajoneuvon tullausta koskevan asian käsittelyssä. Kantelija väittää, että tullipiirissä hävitettiin hänen jälkitullausta koskeneeseen esitykseen antamansa vastineen liiteasiakirjat. Nämä asiakirjat olivat valokopio kauppakirjasta ja jäljennöksiä lehtileikkeistä ja fakseista. Tullipiiri ei myöskään tuomioistuimen pyynnöstä huolimatta toimittanut niitä hallinto-oikeudelle.

Kantelija arvostelee sitä, että tulli ei käyttänyt hyväksi sille ilmoitettuja auton arvon todentamistapoja eli selvittänyt ajoneuvon arvoa autoliikkeistä tai internetistä.

2

SELVITYS

3

RATKAISU

Eteläisessä tullipiirissä ja Helsingin hallinto-oikeudessa annetut päätökset on selostettu tämän päätöksen liitteessä.

3.1

Tullimenettely-yksikössä toimitettu jälkitullaus

Saadun selvityksen mukaan jälkitullausasiaa käsitteli tullipiirin tullimenettely-yksikössä tullitarkastaja B. B ei selvityksen mukaan muistanut, että A:n ja auton häneltä ostaneen yrityksen vastineen liitteenä olisi ollut kauppakirjaa tai lehtileikkeitä. Hän sen sijaan muisti, että vastineen yhteydessä oli tullipiiriin toimitettu autoalan lehti. Lehteä ei liitetty asiakirjoihin vaan jätettiin yksikköön odottamaan vastineen antajille palauttamista. Perusteena menettelylle esitettiin, että lehti katsottiin tullausarvon määrittelyn kannalta merkityksettömäksi sekä se, että lehteä ei "ehkä ymmärrettykään tarkoitettuna tullausasiakirjojen liitteeksi". Eteläinen tullipiiri katsoi selvityksen osoittavan, ettei asiakirjoja ollut hävitetty.

Täällä nähtävänä olleisiin tullipiirissä säilytettäviin asiakirjoihin ei ollut liitetty alkuperäiskappaletta kyseisestä vastineesta vaan ainoastaan ns. kaksoiskappale ja kopioita siitä.

A:n ja yhtiön 16.2.1999 päivätyssä vastineessa on useassa kohdin viitattu siihen oheistettuun kauppakirjan jäljennökseen ja auton arvon määrittelyssä käytettäviin lehtileikkeisiin. Vastineesta myös ilmenee, että se sisälsi liitteitä. Kun alkuperäistä tullipiirille toimitettua vastinekappaletta ja siihen sisältyvää saapumisleimaa ei ole asiakirjoissa, ei ole voitu selvittää, olisiko leimasta ilmennyt vastineen sisältävän liitteitä.

Muutoksenhakuasian käsittely tullipiirin tarkastusyksikössä

Tullipiirin lausunnon tullivelallisten valitukseen hallinto-oikeudelle allekirjoittivat tulliyhtytarkastaja --- ja tulliverotarkastaja C. He ovat selvityksessään tänne todenneet, että itse valitusasiakirjassa ei ollut liitteitä. C toteaa, ettei nyt puheena olevia liiteasiakirjoja ollut vastineessa, kun hän käsitteli asiaa. Hän oli tiedustellut asiakirjoista myös B:ltä. Lisäksi hän oli soittanut A:llekin, mutta ei ollut kysynyt puuttuvista liitteistä. Syynä menettelyyn C esitti, että hänen käsityksensä mukaan liitteillä ei ollut merkitystä tullausarvon määrittelyssä.

Tiedustelu hallinto-oikeudesta

Saadun selvityksen mukaan hallinto-oikeuden tuomari oli syksyllä tiedustellut tullitarkastaja --- liiteasiakirjoja. Selvityksen mukaan *"tuolloin ei kuitenkaan selvinnyt, mistä asiakirjoista tarkalleen ottaen oli kysymys, koska valituslausunto ja tähän liittyneet toimenpiteet oli tehty aikanaan tullipiirin tarkastusyksikössä"*.

Helsingin hallinto-oikeus palautti päätöksellään 30.11.2000 asian tullipiirin käsiteltäväksi muun muassa sen vuoksi, että se ei ollut pyynnöstään huolimatta saanut käyttöönsä valittajan piiritullikamarille annettua vastineessa mainittuja liitteitä. Näin ollen tullipiirin selvityksen valossa jää jossain määrin epäselväksi väittikö tullipiiri tuolloin, että vastineen yhteydessä ei edes ollut toimitettu kyseisiä asiakirjoja. Asiakirjoista ilmenee joka tapauksessa, että kyseisiä liitteitä oli eri yhteyksissä etsitty tullipiiristä. Tulliverotarkastaja C on lisäselvityksessään todennut, että *"kun hallinto-oikeus tiedusteli liitteitä, Eteläinen tullipiiri totesi niiden olevan (edelleen) kateissa"*.

Johtopäätös

Edellä esitetyn perusteella pidän uskottavana kantelijan ja vastineen hänen kanssaan antaneen autoliikkeen väitteitä siitä, että vastineeseen on sisältynyt liitteet, jotka ovat kadonneet asian käsittelyn tarkemmin selvittämättä jäävässä vaiheessa Eteläisessä tullipiirissä.

Oikeudesta hyvään hallintoon säädetään perustuslain 21 §:ssä. Lainkohdan mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai viranomaisessa sekä saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn joutuisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Katson, että Eteläisessä tullipiirissä ei ole menetelty hyvän hallinnon periaatteiden ja valtion virkamieslain 14 §:ssä säädetyn yleisen huolellisuusveloitteen mukaisesti asiakirjojen käsittelyssä, kun velallisten ennen jälkitullauksen vahvistamista antaman vastineen liitteet ovat kadonneet tullipiirissä.

Mitä tulee muutoksenhakuasian käsittelyyn tullipiirin tarkastusyksikössä, totean, että tuolloin olisi asiaa käsitelleen virkamiehen tullut selvittää mistä liitteiden puuttuminen johtuu ja tarvittaessa varata tullivelalliselle tilaisuus asiakirjojen täydentämiseen tältä osin. Sillä, että tullipiiri ei katsonut asiakirjoilla olevan merkitystä tullausarvon määrittelyssä, ei voi olla merkitystä asiassa, koska menettely olennaisesti haittasi perustuslaissa turvatun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista. Velallinenhan vetosi valituksessaan seikkoihin, joista hän oli asian ensikäsittelyvaiheessa esittänyt asiakirjanäyttöä.

Mikäli tullivelalliselle olisi varattu tilaisuus täydentämiseen, on mielestäni ilmeistä, että yhdeltä käsittelyvaiheelta eli hallinto-oikeuden palauttamispäätökseltä olisi vältytty. Katsoihan Helsingin hallinto-oikeus, että tullausarvo tuli nimenomaan määrittellä liitteenä olleen kauppakirjan jäljennöksen osoittaman kauppahinnan perusteella.

Siltä osin kuin oli kysymys vastineen mukana toimitetusta lehdestä, jota ei erikseen ollut liiteasiakirjaksi nimetty, olisi asianmukainen menettely ollut, että tullivelalliselta olisi tiedusteltu, miten hän halusi sen suhteen meneteltävän.

3.2

Auton arvon oma-aloitteinen selvittäminen

Kantelija arvostelee sitä, ettei tullin oma-aloitteisesti selvittänyt vastaavien ajoneuvojen kauppahintaa esimerkiksi Saksan markkinoilla. Hallinto-oikeuden päätöksen perustelusta ilmenee, että sillä ja tullipiirillä on ollut eri käsitys yhteisen tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) 2913/92 31 artiklan soveltamisesta. Tulli katsoi, että tullikoodeksin säännöksiä tuli tullausarvon määrittelyssä soveltaa niin, ettei kyseisellä tiedoilla ollut merkitystä asiassa. Näin ollen tullilla ei ollut hallintomenettelylain 17 §:n mukaista velvollisuutta hankkia oma-aloitteisesti kantelussa tarkoitettua selvitystä.

Vaikka hallinto-oikeus on päätenyt tullausarvon määrittelyperusteen osalta eri lopputulokseen kuin tullipiiri, ei tullin voida pelkästään tästä syystä katsoa menetelleen asiassa lainvastaisesti tai ylittäneen harkintavaltaansa säännöksiä soveltaessaan. Tältä osin minulla ei ole aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

3.3

Toimenpiteet

Näin ollen saatan Eteläisen tullipiirin tietoon käsitykseni kohdassa 3.1 kerrotun menettelyn virheellisyydestä. Kiinnitän tullipiirin huomiota vastaisen varalle tullausasiakirjojen huolelliseen käsittelyyn.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä tiedoksi Eteläiselle tullipiirille.